YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

17 päivänä heinäkuuta 2008 *

Yhdistetyissä asioissa C-152/07–C-154/07,

joissa on kyse kolmesta EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jotka Bundesverwaltungsgericht (Saksa) on esittänyt 13.12.2006 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 20.3.2007, saadakseen ennakkoratkaisut asioissa

Arcor AG & Co. KG (C-152/07),

Communication Services TELE2 GmbH (C-153/07) ja

Firma 01051 Telekom GmbH (C-154/07)

vastaan

Saksan liittotasavalta,

Deutsche Telekom AG:n osallistuessa asian käsittelyyn,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts ja L. Bay Larsen sekä tuomarit K. Schiemann, J. Makarczyk, P. Kūris (esittelevä tuomari), E. Juhász, A. Ó Caoimh, P. Lindh ja J.-C. Bonichot,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc-Sławiczek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 19.2.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Arcor AG & Co. KG, edustajinaan Rechtsanwalt T. Bosch ja Rechtsanwalt D. Herrmann,

– Communication Services TELE2 GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt P. Rädler,

– Firma 01051 Telekom GmbH, edustajinaan Rechtsanwalt M. Schütze ja Rechtsanwalt M. Salevic,

– Saksan hallitus, edustajinaan Rechtsanwalt J. Scherer ja Rechtsanwalt J. Hagelberg,

– Deutsche Telekom AG, edustajinaan Rechtsanwalt T. Mayen ja Rechtsanwalt U. Karpenstein,

– Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehinään V. Jackson ja M. Hoskins,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. Braun ja K. Mojzesowicz,

kuultuaan julkisasiamiehen 1.4.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat yhtäältä kilpailusta telepalvelumarkkinoilla 28.6.1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY (EYVL L 192, s. 10), sellaisena kuin se on muutettuna 13.3.1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY (EYVL L 74, s. 13; jäljempänä direktiivi 90/388), ja toisaalta televiestinnän yhteenliittämisestä soveltaen avoimen verkon tarjoamisen (ONP) periaatteita yleispalvelun ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi 30.6.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/33/EY (EYVL L 199, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna 24.9.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/61/EY (EYVL L 268, s. 37; jäljempänä direktiivi 97/33), tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty kolmessa Revision-valitusasiassa, joista ensimmäisessä asianosaisena on Arcor AG & Co. KG (jäljempänä Arcor), toisessa Communication Services TELE2 GmbH (jäljempänä TELE2) ja kolmannessa Firma 01051 Telekom GmbH (jäljempänä 01051 Telekom), jotka ovat yleisten televiestintäverkkojen operaattoreita, ja kaikissa vastapuolena on Saksan liittotasavalta, jota edustaa Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen (sähköstä, kaasusta, televiestinnästä, postista ja rautateistä vastaava liittovaltion virasto, jäljempänä sääntelyviranomainen), Deutsche Telekom AG:n (jäljempänä Deutsche Telekom) osallistuessa asian käsittelyyn, ja joissa on kyse sääntelyviranomaisen 29.4.2003 tekemästä päätöksestä, jolla sääntelyviranomainen on hyväksynyt 1.7.2003 lukien 0,004 euron minuuttikohtaisen liittymäkustannusten kattamiseen tarkoitetun maksun (Anschlusskostenbeitrag, jäljempänä liittymäkustannusmaksu) niiden välityshintojen lisäksi, jotka Deutsche Telekom perii kansallisesta puhelinverkosta peräisin olevan teleliikenteen välittämisestä yhteenliittämiskumppanille paikallispuheluyhteysverkko-operaattorina (jäljempänä Telekom-B2 (paikallinen) -palvelu).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

3 Direktiivin 96/19 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”– – Jotta teleorganisaatiot voivat valmistautua kilpailuun ja erityisesti jatkaa tarvittavaa tariffien tasapainottamista, jäsenvaltiot voivat jatkaa nykyisiä erityis- ja yksinoikeuksia puhelintoiminnan tarjoamisen osalta 1 päivään tammikuuta 1998 asti. Jäsenvaltioille, joiden verkot eivät ole riittävän kehittyneitä tai ovat erittäin pienet, on myönnettävä tilapäinen poikkeus, silloin kun tämä on perusteltua rakenteellisilla mukautuksilla ja ehdottomasti ainoastaan näiden mukautusten vaatimin laajuuksin. Tällaisille jäsenvaltioille tulisi myöntää pyynnöstä enintään viiden vuoden ylimääräinen siirtymäkausi ja enintään kahden vuoden siirtymäkausi, jos se on tarpeen tarvittavien rakenteellisten mukautusten toteuttamiseksi. Jäsenvaltioita, jotka voivat

pyytää tällaista siirtymäkautta riittämättömästi kehittyneiden verkkojen osalta, ovat Espanja, Irlanti, Kreikka ja Portugali, ja pienten verkkojen osalta Luxemburg. – –”

4 Direktiivin 96/19 johdanto-osan 20 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”– – Jäsenvaltioiden olisi poistettava vaiheittain niin pian kuin mahdollista kaikki teleorganisaatioiden suorittamaa hintojen asteittaista tasapainottamista koskevat perusteettomat rajoitukset ja erityisesti ne, jotka estävät sellaisten taksojen mukauttamisen, jotka eivät ole kustannusten mukaisia ja jotka kasvattavat yleispalvelun tarjoamisrasitetta. – –”

5 Direktiivin 90/388 4 c artiklan kolmannessa alakohdassa, joka on lisätty mainittuun direktiiviin direktiivin 96/19 1 artiklan 6 kohdalla, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on sallittava teleorganisaatioidensa saattaa tariffinsa tasapainoon ottaen huomioon erityiset markkinaolot ja tarpeen varmistaa yleispalvelun hinnallinen kannattavuus, ja erityisesti jäsenvaltioiden on annettava teletoiminnan harjoittajille lupa mukauttaa nykyisiä maksujaan, jotka eivät ole kustannusten mukaisia ja jotka lisäävät yleispalvelun tarjoamisrasitetta, todellisiin kustannuksiin perustuvien tariffien saavuttamiseksi. Jos tällaista tasapainottamista ei voida saada valmiiksi ennen 1 päivää tammikuuta 1998, kyseessä olevan jäsenvaltion on toimitettava komissiolle kertomus jäljellä olevan tariffien epätasapainon tulevasta asteittaisesta poistamisesta. Kertomukseen on sisällyttävä yksityiskohtainen toteuttamisaikataulu.”

6 Direktiivin 97/33 7 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Yhteenliittämismaksuissa noudatetaan avoimuuden ja kustannuksiin suhteuttamisen periaatetta. Sen organisaation, joka tarjoaa liittymistä palveluihinsa, on todistettava, että maksut perustuvat todellisiin kustannuksiin sisältäen kohtuullisen tuoton investointeihin nähden. Kansalliset sääntelyviranomaiset voivat vaatia organisaatiolta täydelliset perustelut yhteenliittämismaksuista ja tarvittaessa vaatia muutosta maksuihin. Tätä kohtaa on sovellettava myös liitteessä I olevassa 3 osassa mainittuihin organisaatioihin, joiden kansallinen sääntelyviranomainen on ilmoittanut olevan merkittävässä markkina-asemassa yhteenliittämisen kansallisilla markkinoilla.”

7 Direktiivin 97/33 12 artiklan 7 kohdassa, joka on lisätty direktiivillä 98/61, säädetään seuraavaa:

”Kansallisten sääntelyviranomaisten on edellytettävä ainakin niiltä organisaatioilta, jotka hallinnoivat liitteessä I olevan 1 osan mukaisia yleisiä televiestintäverkkoja, ja joiden kansalliset viranomaiset ovat ilmoittaneet olevan merkittävän markkina-aseman omaavia organisaatioita, että ne tarjoavat tilaajilleen [Integrated Services Digital Network – ISDN-käyttäjät mukaan lukien] mahdollisuuden käyttää minkä tahansa yhteenliitetyn, yleisesti saatavilla olevien telepalvelujen tarjoajan kytkentäisiä palveluja. Tätä tarkoitusta varten on viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2000 tai, niissä valtioissa, joille on myönnetty pidempi siirtymäkausi, mahdollisimman pian ja viimeistään kahden vuoden kuluessa siitä tätä myöhäisemmästä ajankohdasta, jona puheensiirtopalvelut on sovittu vapautettaviksi, otettava käyttöön järjestelyjä, jotka antavat tilaajalle mahdollisuuden valita tällaisia palveluja ennaltavalinnalla, johon kuuluu mahdollisuus puhelukohtaisesti ohittaa ennaltavalinnat lyhyen numerotunnuksen avulla.

Kansallisten sääntelyviranomaisten on varmistettava, että järjestelyyn kuuluvasta yhteenliittämisestä veloitettava hinta määräytyy kustannusten mukaisesti ja että kuluttajille mahdollisesti aiheutuvat välittömät kustannukset eivät estä tämän järjestelyn käyttöä.”

Kansallinen säännöstö

8 Televiestintälain (Telekommunikationsgesetz), joka on annettu 25.7.1996 (BGBl. 1996 I, s. 1120; jäljempänä vuoden 1996 TKG), sellaisena kuin se on muutettuna ensimmäisellä televiestintälain muuttamisesta (Erste Gesetz zur Änderung des Telekommunikationsgesetzes) 21.10.2002 annetulla lailla (BGBl. 2002 I, s. 4186), 43 §:n 6 momentissa säädetään seuraavaa:

”Sellaisten yleisten televiestintäverkkojen operaattoreiden, joilla on kilpailunrajoituslain [(Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen)] 19 §:ssä tarkoitettu määräävä markkina-asema, on kolmannen virkkeen mukaan taattava verkoissaan se, että kullakin käyttäjällä on mahdollisuus valita kaikkien yleisten televiestintäverkkojen operaattoreiden, jotka on kytketty suoraan toisiinsa, televiestintäpalveluja sekä valitsemalla operaattori yksilöllisen valintamenettelyn mukaan valitsemalla tietty numerotunnus että valitsemalla operaattori ennalta; viimeksi mainitussa tapauksessa on kuitenkin oltava mahdollisuus ohittaa vahvistettu ennaltavalinta valitsemalla jonkin toisen operaattorin numerotunnus. Käyttäjän on myös voitava suorittaa useita eri esiasetuksia paikallis- ja kaukopuheluille. Verkkojen yhteenliittämisen toteuttamisessa, joka on suoritettava tämän velvollisuuden noudattamiseksi, on varmistettava, että kun tämän lain kolmatta, neljättä ja kuudetta osaa koskevia päätöksiä tehdään, ei poisteta houkutinta tehokkaisiin investointeihin sellaiseen infrastruktuuriin, joka takaa kovemman kilpailun pitkällä aikavälillä, ja on varmistettava myös se, että olemassa olevaa verkkoa käytetään tehokkaasti lähikytkentöjen kautta. Kun näin tehdään, on erityisesti varmistettava se, että käyttäjän valitsema verkko-operaattori osallistuu asianmukaisesti käyttäjälle tarjotun yhteysmahdollisuuden kustannuksiin. Sääntelyviranomainen voi kokonaan tai osittain olla soveltamatta ensimmäisessä virkkeessä säädettyä velvollisuutta, niin kauan ja siltä osin kuin se on teknisesti perusteltua. Velvollisuus sallia operaattorin valinta tai ennaltavalinta ei toistaiseksi koske matkapuhelinverkkojen operaattoreita. Kyseistä velvollisuutta tarkastellaan uudelleen yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla [(yleispalveludirektiivi)] 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/22/EY (EYVL L 108, s. 51) 19 artiklan 2 kohdan vaatimusten täytäntöönpanon yhteydessä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

9 Ennakkoratkaisupyynnöistä ilmenee, että Deutsche Telekomin pyynnöstä sääntelyviranomainen on 29.4.2003 tekemällään päätöksellä hyväksynyt 1.7.2003 lukien 30.11.2003 saakka 0,004 euron minuuttikohtaisen liittymäkustannusmaksun sen välityshinnan lisäksi, jonka Deutsche Telekom perii Telekom-B2 (paikallinen) -palvelusta. Mainittu lupa koski kaikkia yhteenliittämisiä, joista oli sovittu tai määrätty ennen 7.5.2003. Päätös tehtiin vuoden 1996 TKG:n 43 §:n 6 momentin neljännen virkkeen nojalla, ja sitä perusteltiin sillä, että tilaajaliittymän tarjoamisesta saadut tulot eivät kattaneet tilaajaliittymästä aiheutuneita kuluja, joten niistä syntyi alijäämää.

10 Sääntelyviranomainen kumosi 29.4.2003 tehdyn päätöksen 23.9.2003 tekemällään päätöksellä sillä perusteella, että Deutsche Telekomille ei enää syntynyt alijäämää liittymistä, koska loppukäyttäjän tilaajaliittymän tarjoamisesta maksaman hinnan korotus oli tällä välin hyväksytty.

11 Arcor, TELE2 ja 01051 Telekom nostivat kukin kanteen 29.4.2003 tehdystä päätöksestä Verwaltungsgericht Kölnissä (Kölnin hallinto-oikeus).

12 Verwaltungsgericht Köln kumosi mainitun päätöksen 3.11.2005 antamillaan tuomioilla.

13 Kyseisistä tuomioista tekivät Bundesverwaltungsgerichtiin (liittovaltiotason hallintotuomioistuin) Revision-valituksen asiassa C-152/07 kaikki pääasian asianosaiset ja muut osapuolet ja asioissa C-153/07 ja C-154/07 vastaaja ja väliintulija.

14 Bundesverwaltungsgericht päätti tässä tilanteessa lykätä kyseisten kolmen pääasian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko – – direktiiviä 90/388 – – ja – – direktiiviä 97/33 – – tulkittava niin, että jäsenvaltion sääntelyviranomainen ei voinut vuonna 2003 velvoittaa yleisen televiestintäverkon kanssa yhteenliitetyn liityntäverkon operaattoria maksamaan määräävässä markkina-asemassa olevalle yleisen televiestintäverkon teleoperaattorille korvausta tilaajaliittymän tarjoamisesta syntyvän alijäämän tasapainottamiseksi?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko kansallisen tuomioistuimen otettava huomioon menettelyssä, joka koskee liityntäverkko-operaattorin kustannusvastuun hyväksymistä, että tällainen velvoite, joka on jäsenvaltion lainsäädännön mukainen, on yhteisön oikeuden vastainen?”

15 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 1.6.2007 antaman määräyksen mukaan asioissa C-152/07–C-154/07 pidetään yhteinen kirjallinen ja suullinen käsittely sekä annetaan yhteinen tuomio.

Ennakkoratkaisukysymysten käsittely

Ensimmäinen kysymys

16 Ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin haluaa selvittää lähinnä, ovatko direktiivit 90/388 ja 97/33 esteenä sille, että kansallinen sääntelyviranomainen

velvoittaa yleisen verkon kanssa yhteenliitetyn verkon operaattorin maksamaan määräävässä markkina-asemassa olevalle yleisen verkon operaattorille korvausta tilaajaliittymän tarjoamisesta syntyvän alijäämän tasapainottamiseksi.

17 On selvää, että pääasiassa kyseessä oleva liittymäkustannusmaksu, joka on otettu käyttöön vuoden 1996 TKG:n 43 §:n 6 momentin neljännen virkkeen nojalla, on yhteenliittämismaksusta, joka perustuu erääseen toiseen vuoden 1996 TKG:n säännökseen eli sen 39 §:ään, erillinen ja maksetaan sen lisäksi. Mainittua liittymäkustannusmaksua koskeva periaate on lisätty silloin, kun direktiivi 98/61 on pantu täytäntöön Saksan oikeudessa. Mainitun liittymäkustannusmaksun määrä lasketaan sen alijäämän mukaan, joka Deutsche Telekomille aiheutuu siitä, että tilaajaliittymän tarjoamisesta saatavat tulot eivät kata kyseisten liittymien tehokkaasta tarjoamisesta aiheutuvia kustannuksia.

18 Kansallisen tuomioistuimen mukaan tilaajan suoraan tai ennaltavalinnalla valitsemalla yhteenliitetyn verkon operaattorilla on velvollisuus osallistua liittymäkustannuksiin. Mainittu velvollisuus näyttäytyy kuitenkin sen alijäämän korvaamisena, joka Deutsche Telekomille, joka on määräävässä markkina-asemassa oleva yleisen verkon operaattori, liittymäkustannuksista aiheutuu, eikä vastikkeena palvelusta, jonka viimeksi mainittu operaattori tarjoaa yhteenliitetyn verkon operaattorille.

19 Pääasiassa kyseessä olevan liittymäkustannusmaksun tarkoituksena on siis olla tilaajaliittymäkustannuksiin, joita asiakasmaksut eivät kata, osallistumiseen liittyvä lisäsuoritus. Vain sellaiset yhteenliitetyn verkon operaattorit joutuvat maksamaan sitä, jotka ovat tehneet Deutsche Telekomin kanssa yhteenliittämistä koskevan sopimuksen, joka koskee paikallisverkon operaattorin suora- tai ennaltavalintapalveluja.

20 Direktiivin 97/33 12 artiklan 7 kohdan sanamuodosta ilmenee, että kansalliset sääntelyviranomaiset varmistavat, että sellaisten puheensiirtopalveluiden, jotka antavat tilaajalle mahdollisuuden valita tällaisia palveluja ennaltavalinnalla ja ohittamalla puhelukohtaisesti ennaltavalinnat lyhyen numerotunnuksen avulla, tarjoamiseen

kuuluvasta yhteenliittämisestä veloitettava hinta määräytyy kustannusten mukaisesti ja että kuluttajien kannalta maksettavat maksut eivät estä tämän järjestelyn käyttöä.

21 On kuitenkin todettava, että pääasiassa kyseessä olevan liittymäkustannusmaksun, jonka edellytyksenä on yhteenliittämissopimuksen olemassaolo operaattorin ennaltavalintapalvelujen osalta, maksavat yhteenliitettyjen verkkojen operaattorit ja se liittyy televiestintämarkkinoiden lisääntyneeseen vapauttamiseen.

22 Tästä seuraa, että mainittu maksu kuuluu direktiivin 97/33 12 artiklan 7 kohdan soveltamisalaan ja että siihen on näin ollen katsottava sovellettavan samoja vahvistamisedellytyksiä kuin varsinaiseen yhteenliittämismaksuun eli hintojen kustannuksiin suhteuttamisen periaatteen noudattamista.

23 Tämä periaate, joka on asetettu direktiivin 97/33 7 artiklan 2 kohdassa, velvoittaa määrittämään maksun todellisten kustannusten perusteella.

24 Näin ollen on todettava, että direktiivin 97/33 12 artiklan 7 kohdassa ei anneta kansalliselle sääntelyviranomaiselle oikeutta hyväksyä sellaista liittymäkustannusmaksua, jonka tariffia ei ole vahvistettu kustannusten perusteella, silloin kun sillä on samat ominaispiirteet kuin yhteenliittämismaksulla ja sitä peritään yhteenliittämismaksun lisäksi.

25 Lisäksi on myös selvää, että Deutsche Telekomin tariffien tasapainottaminen, jonka tarkoituksena on sopeuttaa Deutsche Telekomin hinnat todellisiin kustannuksiin ja lopettaa tilaajaliittymien vuokrauksesta maksettavien korvausten ristiinsubventointitapa, jota kansallinen tuomioistuin on kuvannut ja joka merkitsee sitä, että osa loppukuluttajien liittymäpalveluista maksamista korvauksista käytetään liittymästä aiheutuviin kustannuksiin liittyvän alijäämän korvaamiseen, on aloitettu vuonna 1996, mutta sitä ei ole vuonna 2002 vielä saatu valmiiksi.

26 On myös riidatonta, että yleispalvelun velvoitteita ei Saksassa ole määritelty ja että niitä ei siis ole asetettu Deutsche Telekomin vastattavaksi, koska tavanomaiset markkinoiden toimenpiteet ovat täyttäneet tarpeet, jotka yleispalvelun velvoitteiden pitäisi täyttää.

27 Jotta vapaat markkinat kuitenkin voivat edelleen täyttää kyseiset tarpeet, on varmistuttava siitä, että kilpailun edellytykset ovat edelleen olemassa ja että ne taataan.

28 On kuitenkin todettava yhtäältä, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen liittymäkustannusmaksun olemassaolo mahdollistaa tosiasiassa sen, että yhteenliitettyjen verkkojen muiden operaattoreiden tilaajat rahoittavat määräävässä markkina-asemassa olevan yleisen verkon operaattorin alijäämän, ja toisaalta, että mainitunlainen rahoittaminen, joka ei tapahdu yleispalvelun velvoitteiden rahoittamisen puitteissa, on vapaan kilpailun periaatteen vastaista.

29 Toisin kuin Deutsche Telekom väittää, tältä osin ei vaikuta siltä, että mainitunlaisen maksun tarkoituksena olisi estää sellaisten operaattoreiden, jotka ovat investoineet televiestintäverkkoon, ja muiden operaattoreiden, jotka ovat uusia paikallisilla markkinoilla, välisen kilpailun vääristymistä. Ei nimittäin ole kiistetty sitä, että pääasiassa kyseessä olevan liittymäkustannusmaksun tarkoituksena on vain suojata määräävässä markkina-asemassa olevaa yleisen verkon operaattoria mahdollistamalla se, että kyseinen operaattori voi säilyttää omien tilaajiensa yhteyksien kustannuksen todellisia kustannuksia pienempänä ja näin rahoittaa omaa alijäämäänsä.

30 On sitä paitsi todettava, että vaikka direktiivin 90/388 4 c artiklassa ei säädetä tariffien tasapainottamista koskevan velvoitteen täyttämiselle määräaikaa, useat seikat direktiivissä 96/19 osoittavat kuitenkin, että tariffien tasapainottaminen on toteutettava säännöllisessä rytmissä, jotta edesautetaan telemarkkinoiden avaamista kilpailulle. Direktiivin 96/19 johdanto-osan 5 ja 20 perustelukappaleen yhdessä lukemisesta sekä direktiivin 90/388 4 c artiklasta seuraa, että jäsenvaltioiden piti poistaa tariffien tasapainottamisen esteet niin pian kuin mahdollista direktiivin 96/19

voimaantulosta lukien ja viimeistään 1.1.1998 (ks. asia C-500/01, komissio v. Espanja, tuomio 7.1.2004, Kok. 2004, s. I-583, 32 kohta). Jos tasapainottamista ei ollut saatu valmiiksi ennen 1.1.1998, jäsenvaltioiden piti antaa komissiolle kertomus suunnitelmista, joiden tarkoituksena oli jäljellä olevan tariffien epätasapainon asteittainen poistaminen, ja kertomuksen piti sisältää yksityiskohtainen aikataulu kyseisten suunnitelmien toteuttamisesta. Mainitun vaiheen piti olla valmis ennen 1.1.2000.

31 On kuitenkin todettava, että vuoden 1996 TKG:n 43 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on tullut voimaan 1.12.2002, on 1.1.2000 jälkeiseltä ajalta ja että 1.1.2000 oli viimeinen mahdollinen ajankohta mainitulle tariffien tasapainottamiselle, koska Saksan liittotasavalta ei ole esittänyt komissiolle tasapainottamista koskevaa suunnitelmaa. Missään tapauksessa mainitun 43 §:n 6 momentin neljännessä virkkeessä olevan kaltainen säännös ei kannusta yleisen verkon operaattoria, joka saa liittymäkustannusmaksut, poistamaan alijäämäänsä korjaamalla tariffejaan.

32 Tästä seuraa, että direktiivissä 90/388 ei anneta kansalliselle sääntelyviranomaiselle mahdollisuutta hyväksyä sitä, että yleisen verkon operaattori, jolla on määräävä markkina-asema, perii vuodelta 2003 yhteenliittämismaksun lisäksi liittymäkustannusmaksua.

33 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että esitetyistä kysymyksistä ensimmäiseen on vastattava, että direktiivin 97/33 12 artiklan 7 kohtaa ja direktiivin 90/388 4 c artiklaa, jota luetaan yhdessä direktiivin 96/19 johdanto-osan 5 ja 20 perustelukappaleen kanssa, on tulkittava niin, että kansallinen sääntelyviranomainen ei voi velvoittaa yleisen verkon kanssa yhteenliitetyn verkon operaattoria maksamaan määräävässä asemassa olevalle yleisen verkon operaattorille yhteenliittämismaksun lisäksi liittymäkustannusmaksua, jonka tarkoituksena on kattaa alijäämä, joka yleisen verkon operaattorille aiheutui tilaajaliittymän tarjoamisesta vuodelta 2003.

Toinen kysymys

34 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus, on vastattava myös toiseen kysymykseen, jolla kansallinen tuomioistuin tiedustelee lähinnä sitä, voiko yksityinen oikeussubjekti vedota kyseisessä tuomioistuimessa direktiivin 90/388 4 c artiklaan ja direktiivin 97/33 12 artiklan 7 kohtaan pääasioiden kaltaisissa olosuhteissa.

35 Tältä osin on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiiveillä ei sellaisenaan voida luoda yksityisille velvoitteita vaan niillä voidaan ainoastaan antaa oikeuksia. Näin ollen yksityinen ei voi vedota direktiiviin jäsenvaltiota vastaan silloin, kun on kyse valtion velvoitteesta, joka on välittömästi yhteydessä kolmannelle kyseisen direktiivin perusteella kuuluvan toisen velvoitteen täytäntöönpanoon (ks. asia C-201/02, Wells, tuomio 7.1.2004, Kok. 2004, s. I-723, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

36 Sitä vastoin pelkät kielteiset vaikutukset kolmansien oikeuksiin, vaikka ne olisivat varmoja, eivät ole peruste kieltää yksityistä vetoamasta direktiivin säännöksiin asianomaista jäsenvaltiota vastaan (ks. em. asia Wells, tuomion 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 104 kohdassa todennut, pääasioissa yksityiset oikeussubjektit ovat nostaneet kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevat kanteet kansallisen sääntelyviranomaisen välityksellä toiminutta kyseessä olevaa jäsenvaltiota vastaan; asianomainen kansallinen sääntelyviranomainen on tehnyt riidanalaisen päätöksen, ja sillä on ainoana toimivalta vahvistaa pääasiassa kyseessä olevien liittymäkustannusmaksujen sekä yhteenliittämismaksujen, joiden lisäksi liittymäkustannusmaksut tulevat, tariffit.

38 Näin ollen on todettava, että kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan oikeusriidan kannalta Deutsche Telekom on kolmas taho ja että sille voi aiheutua kielteisiä vaikutuksia vain siitä, että se on perinyt pääasiassa kyseessä olevaa liittymäkustannusmaksua ja että siinä tapauksessa, että kyseinen liittymäkustannusmaksu

poistetaan, sen on nostettava omia tilaajahintojaan. Mainitunlaista etujen poistoa ei voida kuitenkaan katsoa kolmannen tahon velvollisuudeksi niiden direktiivien nojalla, joihin pääasioiden kantajat ovat vedonneet kansallisessa tuomioistuimessa.

39 Kun edellä esitetty otetaan huomioon, on tutkittava, täyttävätkö direktiivin 90/388 4 c artikla ja direktiivin 97/33 12 artiklan 7 kohta välittömälle oikeusvaikutukselle asetetut edellytykset.

40 Tältä osin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että aina, kun direktiivin säännökset ovat sisältönsä osalta ehdottomia ja riittävän täsmällisiä, yksityiset oikeussubjektit voivat kansallisissa tuomioistuimissa vedota niihin jäsenvaltiota vastaan, jos direktiivi on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä virheellisesti (ks. yhdistetyt asiat C-397/01–C-403/01, Pfeiffer ym., tuomio 5.10.2004, Kok. 2004, s. I-8835, 103 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Ensinnäkin direktiivin 90/388 4 c artiklan kolmas kohta täyttää nämä edellytykset, koska siinä selvästi todetaan, että tariffien tasapainottaminen on lähtökohtaisesti saatava valmiiksi ennen 1.1.1998 tai viimeistään 1.1.2000, ja koska kyseiseen velvoitteeseen ei liity mitään ehtoja.

42 Toiseksi sama koskee direktiivin 97/33 12 artiklan 7 kohtaa, koska mainitussa säännöksessä määritellään ne rajat, joita pääasiassa kyseessä olevan kaltaisten maksujen osalta on noudatettava.

43 Näin ollen direktiivin 90/388 4 c artiklan ja direktiivin 97/33 12 artiklan 7 kohdan säännökset täyttävät kaikki välittömän oikeusvaikutuksen syntymisen edellytykset.

44 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 90/388 4 c artiklalla ja direktiivin 97/33 12 artiklan 7 kohdalla on välitön oikeusvaikutus ja yksityiset oikeussubjektit voivat vedota niihin suoraan kansallisessa tuomioistuimessa riitauttaakseen kansallisen sääntelyviranomaisen päätöksen.

Oikeudenkäyntikulut

45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Televiestinnän yhteenliittämisestä soveltaen avoimen verkon tarjoamisen (ONP) periaatteita yleispalvelun ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi 30.6.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/33/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 24.9.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/61/EY, 12 artiklan 7 kohtaa ja kilpailusta telepalvelumarkkinoilla 28.6.1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 13.3.1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY ja luettuna yhdessä direktiivin 96/19 johdanto-osan 5 ja 20 perustelukappaleen kanssa, 4 c artiklaa on tulkittava niin, että kansallinen sääntelyviranomainen ei voi velvoittaa yleisen verkon kanssa yhteenliitetyn verkon

operaattoria maksamaan määräävässä asemassa olevalle yleisen verkon operaattorille yhteenliittämismaksun lisäksi liittymäkustannusmaksua, jonka tarkoituksena on kattaa alijäämä, joka yleisen verkon operaattorille aiheutui tilaajaliittymän tarjoamisesta vuodelta 2003.

2) **Direktiivin 90/388, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 96/19, 4 c artiklalla ja direktiivin 97/33 12 artiklan 7 kohdalla, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 98/61, on välitön oikeusvaikutus, ja yksityiset oikeussubjektit voivat vedota niihin suoraan kansallisessa tuomioistuimessa riitauttaakseen kansallisen sääntelyviranomaisen päätöksen.**

Allekirjoitukset